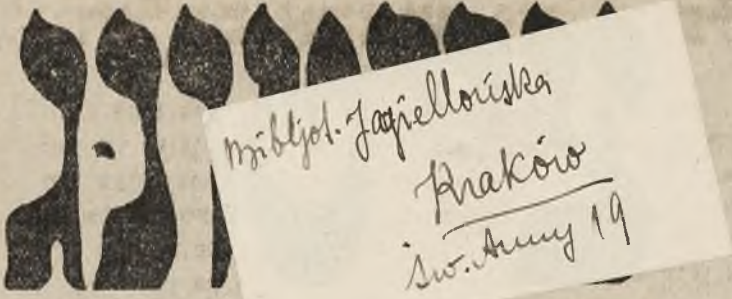

טשענאכאזער

רעדאקציע און אדמיניסטראציע:

ערשטע אלטע נר. 6. - סעלעפאן נר. 22-01

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אנאנסען-פרייז פאר א מיליטערער שורה:
סדרין טעקסט 40 גראשען
אין טעקסט 60 גראשען.
די ערשטע און לעצטע זייט האלט 8 אנאנסען טעקסטען.

Częstochowa, Piątek 30 czerwca 1939

ליכט-צינדען 7,43

פרייטאג 8 בלק י"ג תמוז תרצ"ט

וויכטיג פאר הויז-בעזיצער און פאבריקאנטען גאלד-שענעם

פון בעסטען קוואליטעט.
בעסטעלונגען ווערען אויסגעפיהרט רעפיל, אנהוי-
בענדיג פון דער קלענסטער צאהל ביז דער גרעסטער
העניק באמאז, נאדזשעטשנא 38

Protek od **BOLU GŁOWY**
DLA DOROSŁYCH ZE ZM. FABR.
KOWALSKINA
KORZYSCY SIĘ RÓWNIŻ
PRZY PRZEZIĘBIENIU
GRYPY I KATARZE

Do wynajęcia
obszerne magazyny od zaraz
ul. Narutowicza 19-23. Wiad. na miejscu.

Dr. L. ŁUŃSKI
Aleja 31
פרייען-קראנקהייטען און
אקווערע
נעמט אן פון 8.30-10.30 און
פון 4-7
אלטע זכ, פראנט, 2 שטאק
טעלעפאן 17-84

Puder SUDORYN
AP. KOWALSKI
usuwa radykalnie
POT; WON

צו דער חתונה פון אונזער קיין יצחק מרדכי וואלקאוויטש מיט
פרי. פראנצא רייך פון טשענאכא, ווינשען מיר דעם יונגען פאר סיעל
גליק און די עלטערן סיעל נחת און פריד
סאנדיל וואלקאוויטש, פרוי און קינדער, וויעלן

Salomon Gewircman i S-ka
Hurtowa sprzedaż żelaza, bednarki
gorąco i zimno walcowanej oraz blachy
mieści się obecnie na
ul. Wilsona 6-8. Telefon 20-04.
P. K. O. 305,021.

Pensjonat „MASCOTTE”
ZAKOPANE, ul. Chałubińskiego
telefon 19-81
אין טעמינג א גאנץ יאהר.
זוניגע צימערן מיט באלקאנען. - ווארעם און קאלט וואסער.
רוהיגע טרוקענע געגענד און נאדעל-וואלד.
געשמאקע קיך (אויף פערלאנג די עסעטישע). צוגענגליכע פרייען.
אונזער דער לייטונג פון פרייז 7. **שמועוויטש.**

מאנטאג, דעם 3-טען לייפטיג ד. י. 4 נאכמ. אין ערשטען טעמינג 5 נאכמ.
אין צווייטען טעמינג אין אייגענעם קאפאלי, קאטעדראלנא 11, קומט פאר די
יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג
דין מיטגלידערינס פון פרויען-פערדיין „עזרה”
סאג-ארדנונג:
1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארוויצערין פון דער אלגעמיינער פערזאמ-
לונג, 3) פראקאקאל פון דער לעצטער אלג. פערזאמלונג, 4) סעטיקייט און
פינאנץ בעריכט פון יאהר 1938, 5) בעריכט פון דער רעוויזיאנס קאמיטע,
6) פארעלימינאר-בודזשעט פארן יאהר 1939, 7) וואהלען פון א פערזאמלונג
און רעוויזיאנס-קאמיטע, 8) פרייע פארשלאגען.

ברכת מול טוב חמה ולבבית לכבוד חברנו הנכבד
הר' מענדל פויגעל נ"י
לנשואי בנו
מר **לייבל נ"י**
מאתלים
מועצת, ועד והפרנסה של הבנה קופיעצקי דפה.

דער פרי. פעלא קאפלאן און ה' מגר. לייב פויגעל
צו ווער חתונה אונזער הארציגעסטען מול-טוב, די עלטערן-סיעל נחת
מענדיל אש און פרוי
אונזער לייבען קיין מגר. לייב פויגעל
צו זיין חתונה א הארציגען מול-טוב.
די עלטערן סיעל נחת ווינשען
שרה'לע און ש. פראנק

מול טוב דער פרי. פעלא קאפלאן צו איהר חתונה מיט ה' מגר. לייב פויגעל
די עלטערן סיעל נחת.
ווינשען
אברהם בארושיקאוויטש און פרוי.

צו דער חתונה פון פרי. באלא גערמאן
מיט ה' הענריק מרופקע א הארציגען
מול טוב די עלטערן סיעל נחת
ווינשען אברהם בארושיקאוויטש און פרוי.

דער בעסטער פלאץ פאר אפרוה און ערהאלונג אין
פענסיאנאט „ריוויצרא”
בלאכאווינע, ווילע נר. 103
נעבען רייכערס ווילע
עמפעלהם זוניגע צימערן, גוטע קיך, שטרענג כשר.
מיט אכטונג: **ה. ליכטער**
געזונטענער פונקציאנאל-אינהאבער אין דייטשלאנד.

KOLONIE LETNIE we Włodzimierzowie
Szkoły im. Z. Wajnsztokówny
OGROD SZKOLNY ALEJA 30
czynny całe lato.
Zgłoszenia w kancelarii, Aleja 20, telef. 10-78, codziennie
w godz. 10—13 i 16—18-ej.

צו דער צווייטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען טייערען מאן און פאטער
נ"ע מאטערלירשענבוים
וועלכע פאלט אויס היינט, פרייטאג, דעם 30 יוני ד. י. וועט 9 א זייער פריה אויפן בית-החיים אבגעריכט ווערען
א ה' זכר ה', וועגען וואס עס זענען מודיע אלע פריינד און בעקאנטע
פריי און קינדער.

Uzdrowisko Włodzimierzów
koło Piotrkowa
Pensjonat Dobrzyńskiej Willa „Bogdanka”
במספרהלט: זוניגע צימערן, שמאקאווען קיך,
גוטע בעהאנדלונג, מעסיגע פרייען.
FABRYKARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA
„KRYSZTAŁ”
ul. Berka Joselewicza 2
i Warszawska 37.
מאכט בעקאנט, או איצט ווערט געהאטען מיט א הערליכען שמיגעל-
גלאנץ, וואס איז נאך ביי איצט אין טשענאכא נישט גערען.
כדי צו איבערצייגען וועגען דעם די קונדשאפט האבען מיר
פערבליגערט די פרייען:
א קאלנער מיט א הערליכען גלאנץ 12 גר.
א העמד - - - - 40
אויך זענען טעריגיאנעס געהאטען די פרייען אויף כעמיס האטען
און פארבען. מלעקען ווערען ארויסגענומען אויסן ערט.
ספעציאליטעט: פארבען לעדערנע קורטקעס

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער איבערגעבליבענער פאמיליע צוליעצן
טויט פון פיהלענדען אויף יודישער נויט, אונערמירליכען עסקן
רוב בער באטשאן ז"ל
זאל דער גוטער נאמען פון נפטר זיין א טרייסט פאר די טרויערענדע.
גרל פרייטאג און פאמיליע
תל-אביב.

דערשיטערט פון דער ידיעה וועגען טויט פון איבעראל געאכטעטען
איבערגעגעבענעם כלל טהווער
רוב בער באטשאן ז"ל
שיק איך פון דערווייטענס דער איבערגעבליבענער פאמיליע אויסדרוקען
פון טיפסטען מיטגעפיהל.
עזריאל יאקאבאוויטש, תל-אביב.

פארבעריי
און כעמישע וועשערריי
„BENETA”
פאבריק און קאנטאר: ב. יאסעלעוויטשא 11
פיליע 2 - אלטע 16 (הויז נון
ה' אימיר)
מענער - קראגענס ווערען ווייטער געוואשען
מיט דויערהאפטען שפיגעל-גלאנץ צום פרייז
ספעציאליטעט:
1) אויפרישען (פארבען) לעדערע קורטקעס, 2) פארבען לויט מוסטערן, 3) דעטשירען
(ארויסנעמען פון מעקען און האטען אויסן ארט), 4) כעמישע וועשער און סאטנירען קאפעלען
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט אונטער דער לייטונג פון אן אבסאלוטענס פון
דער כעמישער אינדוסטריע-שולע אין ווארשא מיט לאנגיעהריגער פראקטיק

Łączymy się w bólu z na-
szym współpracownikiem
p. HENKIEM FRYDMA-
NEM z powodu przedwczes-
nego zgonu Jego brata
b. p. Samuela
Firma LEDERMAN
Aleja 7.
Przyjacielowi HENKOWI
FRYDMANOWI z powodu
przedwczesnego zgonu bra-
ta Jego
b. p. Samuela
wyrażają współczucie
KRAKAUEROWIE

הילפס-אקציע פאר די פליטים!

טויזנטער פליטים זיי געהט נישט אן די פליין פון די טויזנטער אומגליקליכע, כל-זמן זיי אליין איז נאך גוט. צו קענען מיר פאקטיש גלייכניטיג זיך צו דעם אלעם צוקוקן, צו קען א הארץ פון א יודען אין אגבליק פון די גרויסע צרות, וואס אונזערע ברודער לעבען ערדער, צו קען טויב שטים צו דעם אלעם? צו לעבען מיר ווירקליך אין סדום? פארווערטן מיר דעריבער, וועקען מיר טאקי דאס איינגעשלאפנע געווי-טען פון אונזערע יודען, וועלכע הא-בען נאך א דאך איבער'ן קאפ און א לעפער פסען אין מויל גארין, אז זיי זאלען ערוואכען פון זייער לע-טאגלישען שלאף, זאל זיך זיי נישט דאכטען, אז אויב זיי זענען נישט געווארען פון די פורענייה, וואס הא-בען זיך אויסגעקאמפן אויף דעם טייל יודען פון דייטשלאנד, פסטרייך, טשע-כען, דארפן זיי נישט מיטהעלען צו לינדערן די נויט פון די אומגליקליכע יודען, זאלען איערע שטיינערנע הוצרען און פערברויערע קעשענעס אויסטוישן, זאלען מיר געמיינען ער-פולען אונזערע מענטשליכע און יודישע פליכטען און זאל ענדליך אונטער-נומען ווערן די הילפס-אקציע פאר קאנטראקטירטע הילף פאר אונזערע אומגליקליכע, פערפאלטע ברודער. זאל מען דאס נישט אבלייגען אויף שפעטער, ווייל יעדע מינוט איז טייער. דער געזאגט פון דער שעה, אונזער געוויסען פאדערט עס פון אונז.

דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט האט געהילט איז טשענסטאכאוו
די לעצטע טעג האט אין טשענסטא-כאוו געוויילט אין דינסט-אנגעלעגנע-הייטען דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט געבן קארדיאן-קאמאנדאט די דעם געבן זאמקארסקי האט געלייט אין זיין אינספעקציע ריזע דער ווארשע ווארשע פאליציי-קאמנדאנט אין קעלץ אינספעקטאר מיטעוויטש.

דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט האט געהילט איז טשענסטאכאוו
די לעצטע טעג האט אין טשענסטא-כאוו געוויילט אין דינסט-אנגעלעגנע-הייטען דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט געבן קארדיאן-קאמאנדאט די דעם געבן זאמקארסקי האט געלייט אין זיין אינספעקציע ריזע דער ווארשע ווארשע פאליציי-קאמנדאנט אין קעלץ אינספעקטאר מיטעוויטש.

דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט האט געהילט איז טשענסטאכאוו
די לעצטע טעג האט אין טשענסטא-כאוו געוויילט אין דינסט-אנגעלעגנע-הייטען דער הויפט-פאליציי-קאמנדאנט געבן קארדיאן-קאמאנדאט די דעם געבן זאמקארסקי האט געלייט אין זיין אינספעקציע ריזע דער ווארשע ווארשע פאליציי-קאמנדאנט אין קעלץ אינספעקטאר מיטעוויטש.

מאָנאָגראַפֿיע פֿאַר'ן יודישען טשענסטאכאוו...

קליינער פעליטאָן

נו, ווי האלט איהר מיט דער מאָ-נאָגראַפֿיע פֿאַר טשענסטאכאוו? - גיט מין פֿלוציג א רוצג מין שכן ישראל יודל - האט איהר שוין אָנגעשריבען צופֿעס א פֿאַר אַרטיקלען וועגען אַלטען טשענסטאכאוו?
- וואס פֿאַר אַרטיקלען, וואס פֿאַר אַנאָלט טשענסטאכאוו? וואס עפעס אין מיטען דערינען מאָנאָגראַפֿיעס. דאָס זיך, אז אין דער איצטיגער צייט זענען דא וויכטיגע זאָכען ווי אויב מיטען דאס אַלטוואָרג, וואס איז שוין היינט נישט אַקטועל און נישט אַני-ערקענט.
- פונקט פֿערקעהרט - איז מיט מיר נישט מסכים, מיינן שכן. איך האלט - זאגט ער ווייטער - אז גראָד איצט, ווען עס ווערן איבערגעשפּאַט די ווערען, ווען דאס יונגוואַרג פֿערליי-קענט אלע מידות טובות פון אַלטען דאָר אַנגעלעבטע, פֿערשימפּלעט, נאַרשע געהנים, ווען עס ענטשעהט א נייע געהאָלט, וואס פֿעהרערליכט די נויט, דאס ברוטאַלע און כּח גע-הער, איז צייט צו מאַכען א סך הפּול פֿון דעם אָנגעהווענעם, כדי עס זאָל בלייבען א זכר לדורות.
ווען איך בין נאָך נישט געווען אינ-גאַנצען איבערצייגט פון מיינן שכנים אויפֿקלערונג, האט ער נאָכאַמאָל גע-נומען דאס וואָרט און ווייטער פֿרוי-בירט מין אויפֿצוקלערען.
- פֿערנעם נישט - טענה'ט וויי-טער ישראל יודל - אז דאס יודישע טשענסטאכאוו איז אַנאָויסגעהן פון אלע אנדערע שטאָט אין פּוילן, וואו ס'ווען דא יודען, טשענסטאכאוו, הי א גייטליכע שטאָט האט נישט מעג-ליך געמאכט צו שפּאַרען דא א יודישע קהלה. דאָן איז נאָך געווען א צווייטע שטערונג. דאס איז געווען קיין קאַנאָג, צו וועלכע די יודען אין טשענסטא-כאוו האבן געהערט, ווען גאָז מען איז געפֿאהרען דאָרטען די יודישע-נאָרען און וואו מען האט אַוועקגע-פֿיהר'ט יי מתים, אָז די צוויי גורמים

קורצע ידיעות פֿון דער וואָל.

פון דער צווייטער זייט ווערען שוין 6 וואָכען, די איצטיגע בלוטיגע קאָמ-פּען קומען פֿאַר אויף דער גרעניץ פֿון מאָנדוואַרע און מאָנגאָליע, און דאס איז שוין דער צווייטער בעוואַפֿענטער קאָנפּליקט צווישן יפּאן און סאָויעט-רוסלאַנד אין משך פֿון לעצטען יאהר. די פֿורעם קאָמפּען האָבען זיך געצנ-דינט מיט א פּוילדיכע פֿערשטענדי-גונג צווישן טאַקיאָ און מאַקוואַ. וואָסערע פֿאַרמען די איצטיגע קאָמפּען וועלען אָננעמען איז שווער פֿאַראַויס-צוועהען. רוסלאַנד שיקט דערווייט פֿאַרעסטען צו יפּאן און טאַקיאָ פֿאַרעסטערט אין מאַקוואַ.

- די פּענד פֿון דעם נישט-לאָנג צוריק געעפענטען אַלבערט קאַנאַל, וואס פֿאַראַייניגט לעזש מיט אנטווערפּען און האט, חוץ דער וויסענשאַפֿטליכער אויך א גרויסע סטראָטעגישע בעדיי-טונג, זענען געווען איינגעשטאַלען 10 בערגאָבען הינטער די חורבות און פּעראַוואַ. דערוועגער דעם קאַנסטרוקטאָר פֿון קאַנאַל דעם רוסישע אינזשיניער אַיוואַן קאַנאַן. דאָס אויסבויען דעם קאַנאַל האט אָנגעקאָסט 375 מיליאָן זאַלעס.

- דעם 1 יולי וועט הימלער האַל-טען אין ברעמען א פֿאַלישישע רעדע.

- אלע פֿאַרנוצענע צוואַמפּען פֿאַהרען און אַויסטרישען פֿון די נאַ-ציאָנאַל סאָציאַליסטישען אין דאַנציג, וועלכע זענען געווען בעשטימט אויף דעם חורש יוני זענען געווען א גע-נעראַל פֿאַרזע. הימלער האט געמאַל-דען זיינע גענעראַלען, אז פֿונ'ם פּער-לויף פֿון זיי אַרויסטערענען ווי אויך פֿונ'ם אָפּן פֿון דער רעאַקציע וועט זיין אָנהענגיג זיין ווייטערדיגער בע-שלוס אין דער פֿאַרזע פֿון ליקוויו-דאַציע פֿון ענין דאַנציג. דער פּער-לויף פֿון די מאָניפעסטאַציעס און די ענשלאַטענע רעאַקציע פֿון אויסלאַנד ווי אויך די רוחניגע, פּעסעטע שטעלונג

טויזענט און דער עיקר - זיי הייסען יענעם געצען און זיי אליין האַלטען די קעשענעס פֿערשלאָסען. האַלט איך אז אויב זיי וועלען לעזען, אז די פֿערציטיגע פֿלל-טהוער האָבען געבוטט און די היינטיגע מאַכען חרוב, אז די פֿערציטיגע האָבען אליין גענעבען געלד און די היינטיגע גיבען נישט, וועט דאס פֿאַר זיי נישט זיין אנגע-נעהם. און דעריבער סאָר מען זיי נישט מער זיין ווייל די היינטיגע פֿלל-טהוער האַלטען, אז זיי סהון א כּובה דעם פֿלל-ישראל דערמיט, וואס זיי לאָזען זיך אויסוועהלען אַלס ראשי הצדה, סאָ צו וואס זיי קאָליע מאַכען דאס געמיט.

- טאַקי דערפֿאַר - שפּרינגט אויף מיינן שכן, - אדרבה, דאס אַלץ רעדט דערפֿאַר, אז מען זאָל זאָ מאָנגראַ-פֿיע יאָ אַנשרייבען, אדרבה, זאָלען זיי זעהען אונזערע ראשי הצדה, ווי נישטיג און קליינליך זיי זענען גענען זייערע פֿאַרגענער, אפּשר וועט דאס נאָר האָבען א ווירקונג, אז אויך זיי זאָלען ווערען אַפּגעשטען.

- נו, נאָ דאס טרייבט איהר שוין איבער פֿעהרהייט און מיט א מאַך מיט דער האַנד מיינן שכן - אויב איהר מיינט אז אזא מאָנגראַפֿיע וועט מחזיר למוטב זיין אונזערע היינטיגע פֿלל-טהוער האט איהר א טעות, איז א סימן, אז איהר קאַנס נישט אונזערע היינטיגע מושלים, זיי וועט נישט בלוזי זאָען מאָנגראַפֿיע נישט העלפֿען, נאָר עפעס אנדערש-אַפּילו מען זאָל זיי פֿאַר-שיקען, איהר ווייסט שוין וואו, וועט עס זיין אויך נישט מאַכען פֿאַר קיין מענטשען, און צוליב זיי לוינט זיך נישט אַנצושטרענגען און זאָמען די אלע מאַטעריאַלען, נאָר גאַרנישט, זאָל זיין אזוי ווי איהר זאגט, אז אזא מאָנגראַפֿיע איז נאָט א גוטע זאָך עס איז א שטינגעלע, וואו די טשענ-סטאכאוו יודען וועלען קענען א קוק סהון ווי אזוי דאָס קליינע קינד, וואס האט זיך געווען יודען אין טשענ-סטאכאוו האט זיך ענטוויקעלט און איז אויסגעוואקסען אַלס א גרויסער דער-וואַקסער מענטש, מיט געזונטע פֿליי-צעס און פּעסעטע מוסקלען.

- די לאַנדאָנער ראַדיאָ-סטאַציע האָט איבערגעגעבן די סענסאַציאָנעלע ידיעה וועגען אַנאַסטענסאַס, וואס איז אויסגעפֿיהרט געוואָרען אין בערלין אויף היטלער'ן, דער אטענטעטער האָט געגעבען 4 שטעסן, וועלכע האָבען פֿערוואַנדעט 2 פֿערוואַן. אַבער איהם אַליין האָט עס נישט געשאַרט. דער אַטענטעטער איז אויפֿן אַרט דערשאָ-טען געוואָרען.

- די ענגלישע פּרעסע גיט איבער, אַז דער טערקישער און ענישטישער אויסערן מיניסטערען האָבען דיסקוסירט דעם פֿאַרשלאָג, וואס זאָל פֿאַרגעשטעלט ווערען דער בריטישער און דער פֿאַר-צווישער רעגירונגען כּח איבערגעגעבן געשטען דעם מאָנדאָט איבער א.י. און טערקיי - איבער סיריען. די טער-קישע פּרעסע שרייבט, אַז אַזעלכע צוונג איז נויטיג פֿאַר דער זיכערקייט אויפֿ'ן מיטעללענדישען ים.

- דער גענעראַל-סינאַד פֿון דער אַמעריקאַנער קריסטליכער רעפֿאָר-מ קירך האט אָנגענומען א רעזאָלוציע, וואָס פֿעראַורטיילט שאַרף דעם אַנאַ-טעמיזם.

- פֿאַר דער וואוינונג און א.י. פֿאַליציי-אינסענדענט גילפֿין, וועלכער האט מיט זיינע ערקלערונגען צעלאָס-טעט דעם פּערמשיסען פֿאַליציי-אינ-ספעקטאָר גאַדאַרד פֿאַר פֿערייכערען די אינלעגאלע עליה, זענען פֿאַרגע-מען שטורמישע דעמאָנסטראַציעס. די פֿאַמיליע ניוון האט פֿערלאָזט תל-אַביב. די וועלכע דעמאָנסטראַציעס הָט בען פֿאַר דער וואוינונג פֿון אינסט. גאַדאַרד געמאַכט אַוועקציעס.

ענטשטאָנען אין יודישען טשענסטא-כאוו צום סוף פֿון 19-טען יאהרונג-דערט און אָנהויב פֿונ'ם 20-טען יאהר-הונדערט, די פֿאַרלעטאַרישע בעווע-גונג, די ראַל פֿון ס. ס., וואס האט אַט טשענסטאכאוו געהאט איהר צען טראַקע, די פֿערשידענע פֿלל-טהוער, מיט וועלכע טשענסטאכאוו האט זיך אויסגעצייכנט, וועלכע האָבען אויפ-געשטעלט א רייע אינסטיטוציעס, וואס זענען בעריהמט וויט איבער די גרעניצען פֿון טשענסטאכאוו און זאָנאַר פֿון פּוילן.

מיט איין וואָרט - רעדט ווייטער ישראל יודל - מען דאַרף אַלץ, וואס ס'איז געשפּאַען געוואָרען אין משך פֿון די 250 יאהר, זינט יודען וואוי-נען אין טשענסטאכאוו צונויפּזאַמען און עס אויפֿשרייבען. אַדריקען אין א בוך און עס אַרויסגעבען צום לייע-נען דעם היינטיגען דור, כדי זיך צו בעקענען מיט אונזער עמר און זיך גלייכצייטיג אַרעאַנעמען א מוסר-השכל' ווי אזוי מען זאָל ווייטער געשטאַלען אינזער לעבען. אפּשר - גיט א זיפֿץ ישראל יודל - וועט דאס מיטהעלען, אז די היינטיגע פֿלל-טהוער זאָלען אויך אַרבייטען לשמה און עפעס אויסטהון פֿאַר'ן יודישען טשענסטא-כאוו...

- כּיבין נישט ענטשיקט פֿון דער גאַנצער געשיכטע - ענטפֿער איך מיינן שכן - און דאס צוליב פֿאַלגענדער סיבה:
איהר מוזט וויסען - זאג איך, - אז אויב מען וועט אַנשרייבען אזא מאָ-נאָגראַפֿיע וועט מען געוואויר ווערען, אז אונזערע אלע פֿלל-טהוער, ווי ווערען, מאַרקוספֿעלד א. א. אנה. האָבען אין זייער צייט געבוטט א רייע אינ-כּיטוויציעס, ווי למשל, די גערטנער-פּערמע, האַנדווערקער שולע, יהומים און זקנים-היוד, די מקוה, דאס שפי-טאַל, די אַכראַקע און נאָך און נאָך. דערביי האָבען זיי נישט געצוינט זיי-קרע אייגענע קעשענעס, זיי האָבען קורם כל אַליין געגעבען און ערשט שפּעטער אויך פֿערלאָנגט פֿון אנדערע, אינדערצייט, ווען די היינטיגע פֿלל-טהוער, מאַכען חרוב די אלע אינסטי-

פֿון פּוילן און ספּעציעל די האַרמאַטען אויף די פּוילישע קריגס-שימפּע האָבען ווידער אָנגעלענט די לעצטע דעצזייער פֿון קאַנאַלער אויף א נאָך-נישט בע-שטימטער צייט.

- פּרעמיער שטעמבערלען האט אינ-פֿאַרמירט, אַז ס'וועלען זיך אָנהויבען אַפיציעלע אונטערשאַנדלונגען צווישען גרויסבריטאַניע און יפּאן בנוגע דער ערלדיגונג פֿונ'ם קאַנפּליקט אין טען-טען. לויט פֿערשידענע ידיעות שאַפט זיך די איבערצייגונג, אז די לעצטע יפּאַנישע שריט אין טען-טען זענען געמאַכט געוואָרען אויף דער ביטע פֿון בערלין.

- היות דער פּענלישער אמפּאַסא-דאָר אין מאַסקוואַ האט בעקומען נייע אינסטרוקציעס פֿון זיין רעגירונג, איז צו דרינגען, אז ענגלאַנד און פֿראַנק-רייך נעמען אַן די הויפט פּאַסטילעטען פֿון דער ראַטען-רעגירונג בנוגע די גאַראַנטיעס פֿאַר די באַלטישע מלוכות.

- אין משך פֿון די לעצטע עטליכע טעג זענען פֿאַרפֿאַרעטען צוואַמפּעטען טען צווישן מיליטער און אַראַבישע טעראָריסטען אין פֿערשידענע טיילען פֿון לאַנד. דאָס מיליטער האט קאַנאַט-קירט פּיעל געוועהר אין די אַראַבישע דערפֿער.

- דעם 9 יולי וועט אין פֿאַרו גע-עפענט ווערען א גרויסע אַנטי היטלע-רישטישע אויסשטעלונג. די אויסשטע-לונג וועט דערנאָך איבערגעפֿיהרט ווע-רען אין די פֿעראייניגטע שטאַמען.

- אין פֿערט (אויסטראַליע) איז גע-שטאַרבען דער דאָקטוירער רב ד. י. פֿרידמאַן, א בעקאַנטער עסקן אויפֿ'ן נעביט פֿון טאַסיאַלער שוץ, קינדער-ערזיהונג א. א. וו.

- אין לאַנדאָנער האַנדעלס-קוואַר-טאַל איז אויסגעבראַען א שרפה, וואס האט פֿאַרזיכטעט 7 האַנדעלס-בנינים, נאָך גרויסער מיה איז געלונגען די שרפה איינצולעשען. דער היזק בע-טרעפט א מיליאָן פּונט.

- אין איטאַליען איז געשטאַרבען דער פּאַטער פֿון אויסערן-מיניסטער טשיאַנאַ.

- נו, דאַנקען גאָט - זאגט מיינן שכן, אז איהר זענט שוין מסכים, אז אזא מאָנגראַפֿיע איז זעהר און זעהר נויטיג, גאָר איצט שטעהט זיי פֿראגע ווער זאָלען עס זיין די יעניגע, וועל-כע זאָלען דאָס לעבן די פּאַקעטן און צו-זאַמענשטעלען זיי מאָנגראַפֿיע.

- וואָס הייסט ווער - פֿערשטעה אַיך נישט מיינן שכן - זאמלען דאָר פֿען די יעניגע, וועלכע זענען היגע תּושבים, איבערהויפט די יעניגע וועל-כע בעשפּאַטיגען זיך שוין דערמיט אַ רייע מיט יאָהרען, ווי למשל: אינג, ווילטשניסקי, משה אַש, מענדיל אַש און נאָך אַזעלכע, וועלכע האָבען אין משך פֿון יאהרען גענישטערט אין די היסטאָרי-שע דאָקומענטען פֿון טשענסטאכאוו און פֿאַרעפענטליכט פֿון צייט-צו-צייט פֿער-שירענע אַרבייטען.

- ס'מוג נישט - שרייט אויס יש-ראל יודל און דערביי שמיכלעס ער אַראָניש, אַזוי און אויך ווייט נישט, צי מיינט ער פֿרגיסט צי א שפּאַס - די אַרבייט זאָל מען אַוועקגעבען צו סהון נישט קיין היגע, נאָר פֿערמדרע, ווייל אַזוי איז שוין דער גורל פֿון טשענסטאכאוו, אַז נאָר פֿערמדרע ווע-רען היע גאַנצע קאַקאָרס, וועדען דאָ-זאָרעס, ראש-ברינה'ס אין אַלע חב-רות און דאָגענען היגע געבויענע שטע-הען און דער זייט, זיי, די היגע - איז מוסף מיינן שכן - זענען צו דע-ליקאַס און צו אַרנטליך, אַז זיי זאָ-לען זיך שטופּען פֿון אויבענאַן, איז דעריבער דאַרף מען אויך, לויט מיינן מיינונג, אַוועקגעבען די אַרבייט ווע-גען טשענסטאכאוו גוזא אויך פרעמ-דע, אַמבעסטען וואָלעס געווען ווען מען גיט אוועק די אַרבייט די גאַליאַנאַנער...

כִּהאַב בעשלאָסען בלי נדר, אַז סאָ מער וועל איך דאַרען עפּים אַנשריי-בען פֿאַר דער מאָנגראַפֿיע, וועל איך טאַקי נאָר בעריהרען די טעמאַ, אַז מיט טשענסטאכאוו פֿיהרען דוקא נאָר אַן פֿערמדרע, דאס וועט זיין לויט מיינן מיינונג אַ זעהר וויכטיג קאַפיטעל אין דער מאָנגראַפֿיע פֿון יודישען טשענ-סטאכאוו...

ד"ר א. גינזבורג

אינטערנאציאנאליזם

און רעליגיע

אין די רעדקאלאקאטרישע קרייז זענן איז עס אַנגענומענער אמת, וואָס דאָרף נישט בעווייזן ווערן, אז אלע צרות אין דעם נוצעלשאַפֿטליכען לעבען פון דעם מענטשן נעמען זיך פון די רעליגיעס. די רעליגיעס אַר- גומענטירען זיי, פּערביהערן דעם מען- שטן מיט אַ גלויבען אין אַ „יענער וועלט“, וואָס מאַכט איהם גלייכבילטיג צו די צרות און די אומערקטען פון אונזער וועלט, — פון דער וועלט ווי זיי אין דער ווערקליכ- קייט. די רעליגיעס פאַרשטעהער, די שלוחים פון די רייכע און מעכטיגע, פּערריידען די ציין מיט אַ נישט-גע- שטויגענער „עולם הבא“, כדי זיי זאלען לייכטער קענען פּערקאַפּען דעם „עולם הזה“ פאַר זיך. רעליגיע, הייסט עס, איז אויסגעטראַכט געווערען פון די רייכע און שטאַרקע, כדי צו קענען דורך איהר פּערשקלאַפּען די אַרמע און די שוואַכע. עס איז אַ בעקאַנט ווערטעל: „רעליגיע איז אַפּיום פאַר דעם פּאָלק“.

דאָס איז נישט די איינציגע סענה געגען די רעליגיעס. אַ צווייטע סענה איז, אז די רעליגיעס האַבען דורך זייער אונטערזאָגן געפיהרט דערצו, אז מענטשן האַבען פּערנעטען, אז זיי זענען ברידער און האַבען אַנגעפאַנגען צו מיהרען ביטערע און פּערניכטערע מלחמות אייגענע געגען די אנדערע. די רעליגיעס, הייסט עס, זענען געווען אַ שטער צו דער פּערברידערונג פון דער מענשהייט, אַ שטער צום אינ- טערנאַציאָנאַליזם. דאָס זיך מיר, אז די דאָזיגע טענות זענען ווייט פון צו זיין בע- גרינדעט. מיר דאַכט זיך, אז אָהן די רעליגיע וואָלט נאָך אפּשר געווען ער- גער, אויב עס קען נאָך זיין פּרגער ווי עס איז איצטער. עס איז אַ פּאַקט, אז די יוקראַינער, נישט בלויז פון אונזער צייט, נאָך אַלע צייטען, זענען געווען געגען רעליגיע. די רע- ליגיע איז זיי געשטאַנען אין וועג. זיי זענען בלויז דאָן געווען פאַר רעליגיע, ווען זיי אליין זענען געווען די אַנטי-סען פון רעליגיעזער פּערזענליכונג, ווען זיי אליין זענען פּעררעכענט גע- וואָרען פאַר געטער, אָדער, לכּל הפּחות, פאַר האַלטענער.

עס איז להלכתין נישט אמת, אז רעליגיע איז „אויסגעטראַכט געוואָרען“ פון די רייכע און שטאַרקע, כדי צו פּערשקלאַפּען די אַרמע און די שוואַכע. ראשית איז רעליגיע נישט קיין צו אויבערשעלעכע און צו-קניגישע ער- קלערונג. רעליגיע איז סעל מעהר ווי אַנאָמיסטראַכטע זאָך. זי איז, אין אַזאָ אַדער אין אַדערע פּאַרם, אַ מענטשליכע בערופּפּרונג, זי ליגט אין דער מענטשליכער געזונט.

שנית, און דאָס איז דער עיקר, זע- נען די רעליגיעס איבערהויפּט די מעהר מאָדערנע רעליגיעס, אין זייער צייט, פייט אַנאַנאַט פון זייער סעטיג- קייט, גיכער געווען אַ פּאַרוו צו בע- קעמען די רייכע און די שטאַרקע. אירער זיי צו העלפּען. אין זייער אַנ- פאַנג זענען מענטשן אלע איצט-קניג- רענדע רעליגיעס געווען פּאַרשטע- בעוועגונגען פון די אַרמע און שוואַכע געווען די רייכע און שטאַרקע. אויב איז געווען די נביאים'שע רעליגיעזע בעוועגונג ביי די יודען, אויב איז גע- ווען דער בודיזם, אויב איז אויך גע- ווען דער פּרימיטיווער קריסטענטום און צום טייל אויך דער מאַכטענדי- גען, די רעליגיעזע גרינדער זענען געווען אידעאָליסטען, וואָס האַבען געשטרעבט און געהאַפּט צו מאַכען אַ מענטשן פון דעם מענטש'הע. מען קען בלויז זאָגען, אז דאָס האָט זיך זיי נישט איינגעגעבען; אָבער מען קען נישט צווייפלען אין זייערע מאַטיווען. מען קען זיי בשום אַופן נישט בע- שולדיגען, אז זיי האַבען געווען צו פּערביהערן דאָס פּאָלק צוליב די אינ- טערעסען פון די מאַכט-האַבער.

עס איז אמת, אז שפּעטער זענען די דאָזיגע רעליגיעס פּערקאַפּט גע- וואָרען. די רעליגיעס האָבן געברייכען אין די רעדקאלאקאטרישע קרייז זענען איז עס אַנגענומענער אמת, וואָס דאָרף נישט בעווייזן ווערן, אז אלע צרות אין דעם נוצעלשאַפֿטליכען לעבען פון דעם מענטשן נעמען זיך פון די רעליגיעס. די רעליגיעס אַר- גומענטירען זיי, פּערביהערן דעם מען- שטן מיט אַ גלויבען אין אַ „יענער וועלט“, וואָס מאַכט איהם גלייכבילטיג צו די צרות און די אומערקטען פון אונזער וועלט, — פון דער וועלט ווי זיי אין דער ווערקליכ- קייט. די רעליגיעס פאַרשטעהער, די שלוחים פון די רייכע און מעכטיגע, פּערריידען די ציין מיט אַ נישט-גע- שטויגענער „עולם הבא“, כדי זיי זאלען לייכטער קענען פּערקאַפּען דעם „עולם הזה“ פאַר זיך. רעליגיע, הייסט עס, איז אויסגעטראַכט געווערען פון די רייכע און שטאַרקע, כדי צו קענען דורך איהר פּערשקלאַפּען די אַרמע און די שוואַכע. עס איז אַ בעקאַנט ווערטעל: „רעליגיע איז אַפּיום פאַר דעם פּאָלק“.

רעליגיעס האַבען זיך אַנגעפאַנגען ווי פּאַמיליעס און שפּאַס-רעליגיעס, נישט בלויז יעדער שבת, נאָר גאַנץ אַפּט האָט יעדע פּאַמיליע זיך געהאַט איהר אייגענעם גאַס. אָבער דער גאַס-בע- גריף האָט זיך אַלץ געהאַלטען אין איין בייטען און אין איין ענדערן. ער האָט זיך ענטוויקעלט פון פּאַסטערען צום דערפערען, פון נידריגען צום העכערען. פון פּאַמיליע-גאַס איז גע- וואָרען אַ שפּאַס גאַס. פון שפּאַס גאַס איז געוואָרען אַ נאַציאָנאַלער גאַס און פון דעם נאַציאָנאַלער גאַס איז געוואָ- רען אַנאַל-מענטשליכער און אַלגע- טליכער. עס איז קלאָר, אז אויב שנעל ווי דער גאַס בעגריף האָט זיך דער- הויבען צו דער מדרגה פון אַנאַל- מענטשליכען איינציגען גאַס, האָט ער, אַנגישיקט, געמוזט ווערן דער גאַס פון אַלע פּעלקער, אַנאַינערנאָ- ציאָנאַלער גאַס.

קומט אַלזאָ אויס, אז די רעליגיעס די מאָדערנע, נישט די פּערצייטיגע פּרימיטיווע רעליגיעס, זענען דווקא געווען די ערשטע צו פּערשפּרייטען דעם געדאַנק פון מענטשליכער ברי- דערליכקייט. איין גאַס איין מאַסער אין הימל, און אלע מענטשן, אָהן אונטערשיד פון ראַסע אָדער נאַציאָ- נאַליטעטען, זענען ברידער. די רעליגיעס זענען געווען די ער- שטע, וואָס האַבען געפרעדיגט דעם אינטערנאַציאָנאַליזם, ווייל זיי האַבען געשטרעבט צו אַוניווערסאַליזם, צו ברענגען די גאַנצע מענשהייט אונטער זייערע פליגעלען. נישט אומויסט זענען די רעליגיעס ווי אַ דאָרן אין די זיי- טען פון די מאָדערנע דיקטאַטורס, וואָס וועלן פון דאָס איינציגהערן דעם אַלטען פּאַנאָניזם מיט זיין פּיעל- געטעריי, וואו יעדע נאַציאָ האָט זיך איהר אייגענעם גאַס.

און די רעליגיעס זענען אויך גע- ווען די ערשטע, וואָס האַבען געפרע- דיגט די השיבות פון דער מענטשליכער פּערזענליכקייט. זיי האַבען געלערנט, אז דער מענטש איז בעשאַפֿען געוואָרען אין גאָס געשטאַלט.

דורך דאָס פאַר דעם מענטשן און זיין פּערזענליכקייט, גאַנץ גלייך צו ער איז אַנאַרירער, אַ טעמיט, אַ הא- מיט אָדער מאָנגאַל, ווייל זייער טאַכט, אַדאָס הראשון, איז געמאַכט געוואָרען אין גאַס געשטאַלט.

עס איז אמת, אז אלע פּרימיטיווע רעליגיעס האַבען זיך אַנגעפאַנגען ווי פּאַמיליעס און שפּאַס-רעליגיעס, נישט בלויז יעדער שבת, נאָר גאַנץ אַפּט האָט יעדע פּאַמיליע זיך געהאַט איהר אייגענעם גאַס. אָבער דער גאַס-בע- גריף האָט זיך אַלץ געהאַלטען אין איין בייטען און אין איין ענדערן. ער האָט זיך ענטוויקעלט פון פּאַסטערען צום דערפערען, פון נידריגען צום העכערען. פון פּאַמיליע-גאַס איז גע- וואָרען אַ שפּאַס גאַס. פון שפּאַס גאַס איז געוואָרען אַ נאַציאָנאַלער גאַס און פון דעם נאַציאָנאַלער גאַס איז געוואָ- רען אַנאַל-מענטשליכער און אַלגע- טליכער. עס איז קלאָר, אז אויב שנעל ווי דער גאַס בעגריף האָט זיך דער- הויבען צו דער מדרגה פון אַנאַל- מענטשליכען איינציגען גאַס, האָט ער, אַנגישיקט, געמוזט ווערן דער גאַס פון אַלע פּעלקער, אַנאַינערנאָ- ציאָנאַלער גאַס.

יעקב לעשנינסקי

העצמם געגען יודען אין די לענדער וואהין די פליטים לויפען

אין משך פון גאַנצען 19-טען יאָהר- הונדערט איז געפאַנגען אַ פּערשפּריי- טונג פון יודישען פּאָלק און דאָס איז געווען אַ ברכה. ס'זענען געשאפּען גע- וואָרען נייע פּאַזיציעס אין דער וועלט, נייע פּעססונגען פאַר'ן יודישען מלל. איצט געהט אָבער אַ צושפּרייטונג פון יודען, אַ צו וואָר ס'זענען פון יודען און דאָס איז אַ סאַפּעלטער אומגליק- יודישע כחות ווערען צוברעקעלט און צושטייבט, צווייטעס דער אַנטיסעמי- טיום ווערט צומראַטען איבער דער גאַנצער וועלט. מיר האָבן איז פּאַרזעלער מיט דער פּערשפּרייטונג געפאַנגען אַ קאַנצענטראַציע אין אַ פאַר לענדער און אין די לענדער אין געזעלשאַפֿט פּעקעט.

ס'זענען געשאפּען געוואָרען געדיכטע יודישע ישובים און גרויסע יודישע אַרבייטס-צענטרען. דאָס האָט געבראַכט צו אַ וואַקס פון פּרישע יודישע גייס- טיגע קרעפּטען, פון יודישע קולטור און אויך פון פּאַליטישער מאַכט. און ס'האָט געבראַכט צו אַ וואַקס פון אַכ- טונג און דרך-אייך פון דער דרויסענ- דיגער וועלט — זיי יודישע אַרבייטס- צענטרען פון ניו-יאָרק, לאַנדאָן און פּאַריז האַבען פּיעל מיטגעבראַכט דער- צו, אַז מען האָט דערפּעהן אַ גייעם טיפּ יודען, נישט דעם הענדלער און נישט דעם פּעלדער און נישט דעם מעקלער און צווישען-מענטשן. נאָר דעם האַרצאָפּשניק, דעם מאָדעליעס - יודען, דעם אַרבייטס - מענטשן, דעם ברודער און קאַמף - שותף פון אַ קלאַס, וואָס גייט בעפּרייען די גאַנצע וועלט. די געדיכטע יודישע אַרבייטס-צענטרען האַבען געשאפּען מאָדערנע יודישע קולטור-בעוועגונגען און גרויסע פּאַלי- טישע אָרגאַניזאַציעס און דאָס האָט געהויבען דעם כבוד פון גאַנצען יודי- שען פּאָלק, פון גאַנצען יודישען מלל. זיי האַבען זיך פּערבונדען מיט די אַרבייטע נישט יודישע אַרבייטער-מאַ- טען, וואו אירעפּלען זענען געבויט אויפֿן פּינציפּ פון סאָלידאַריטעט, פון געמיינזאַמע שטרעבונגען און ציע- לן, פון שותפות'דיגע אירעפּלען און

די אַסימילאַציע פון אלע סאַרטען האַבען אין זייער נאַיזיקייט געגלייבט, אז מיט צווייען און מיט צו שטויבען יודען אין ווייטע צוואַרפענע ווינקע- לעך און אומבאַמערקטע לעכער, וועט מען פּטור ווערען פון יודען און פון יודישע צוהל. דער אמת איז פונקט פּערקאהרט — מיט צוואַרפען יודישע אַבער צעהנדליגער לענדער, קליינע נישט בעדייטענדיגע ישובים'לעך, קליינע דלערישע און פּעלדערישע געסטען, קולטורעל פּרוכטלאָזע און פּאַליטיש ווערטלאָזע שאפּט מען נאָר אַנטיסע- מיטישע געסטען און מען פּערשפּאַרט

קאַסענט אוועק מיט גאַרנישט. אַ צווייטע מאָל טרעפט, אז דער צאַהלער האָט בעשטעלט דעם אינקא- סטנס צו קומען אין דער בעשטימטער שעה. ס'פּערשטעהט זיך, אַז דער אינ- קאַסענט איז פונקטליך, איז אָבער דער צאַהלער נישט פונקטליך. כ'ווייט און אפּשר האָט ער טאַק געהייסען קומען דעם אינקאַסענט אין אזא צייט, ווען דער צאַהלער האָט געוואונט, אַז ער וועט זען אַמאָל נישט זיין אינדער- היים. ס'טרעפט אָבער אַמאָל, אז דעם אינ- קאַסענט גליקס אָב און טרעפט גראד דעם צאַהלער אינדער-היים. ער טרעפט איהם בייט עפען אָדער שמועסען. יע- נער קאן זיך נישט ארויסרעהען מעהר, גיט ער אַ זאַג צום אינקאַסענט, זאגט נאָר ר' יוד, איהר האָט אַ רעשט צו געבען פון אַ הונדערטער? ס'פּערשטעהט זיך, אז אַפּטמאָל האָט נישט דער אינ- קאַסענט ביי זיך 99 זל, מיט 50 גר. אַ רעשט, האָט ער ווידער נישט גע- טראפּען און מוז קומען אַ צווייטע מאל און שפּעטער אינדער-היים, אַז דער אינקא- סטנס האָט פל פּי צופאַל יאָ אַ רעשט צו געבען, פּעלט דער צאַהלער טאַק אַריין...

אַזעלכע און ענליכע צרות האַבען די אינקאַסענטען און זיי מוזען אַנווענד- דען קונציגע שטיקלעך און אויסטער- לישע המצאות ביי זיי געלונגט אַרויס- צובעקומען די פאַר גראָשען פון די צאַהלער.

וואָס געהערט, וואָס געוועהן.

שוין נאָך אַלעמען... אפּשר האַבען נאָך עטליכע שולען נישט בעווייזען צו פּערענדיגען זייער- ל'ך רעם שוף סעזאָן יענע וואָך, האַבען זיי עס געטהאָן די וואָך. אַזוי למש' האָט די האַנדווערקער- שולע צוטיילט מיינעליך די בעשייג- גונגען אין לאַקאַל פון האַנדווערקער- פּערזאָנל 70 שילער, וועלכע זענען אַרויס אין דער וועלט אַלס זעלבסט- שטענדיגע מענטשן מיט אַ פּאַך אין האַנד, און די יודישע וועלטליכע שול- לע א. נ. פון י. ל. פּרץ האָט נעמאַכט אַ מיינעליכען סיום פון דער קינדער- היים און אויך פון דער נאַכמיטאָג- שולע.

איצט איז שוין נאָך אַלעמען, אַלע שולען זענען פּיסט, די לעווער רעהען אויס זייערע געווען און די קינדער? נאָ יאָ, די קינדער (ס'רעדט זיך וועגען די אַרמע קינדער) שטרעבען צו קומען אויף אַ קאַלעניע אָדער האַלב-קאַלעניע, כדי צו קאָנען געניסען פון די פּרישע לוזט, זון און אַ ביסעל עסען. ס'ווענדער קינדער וועלען צוליב דער שווערער סיסואַציע ליידער וויי- טער שמאַכטען אין דערהיים אויך אין דער פּערען-צייט, וואָס עס איז צו בעדויערען, אין דער שולע אָבער ווע- לען זיי נישט געהן, ווייל דאָרט איז שוין אַלץ פּערמאַכט, עס איז שוין נאָך אַלעמען... דער יוד ליגט זיי אין האַלד...

געמיינט האָט מען, אַז דער ניי- געוועהלעכער שטאַדט-ראַט וועט ערשט צאָהניגעווען ווערען אין הערבסט, דערווייל אָבער האָט מען זיך צוגע- איילט און אינ'ם בעשטימטען סערימין, לויט ווי עס זאָגט דאָס געזעץ, צוגויפּ- גערופּען די נייע שטאַדט-טאַטעס. באַלד אויף דער ערשטער זיצונג, איידער נאָך וואָס ווען האָט שוין די פון דעם געשפּרעך זייערען האָב

די וועלט פאר ווייטערע מעגליכקייטען פון איינזאנדערונג.
 אין משך פון 19 יאהרהונדערט הא-
 פען אויסגעצונדערט פון איראפע פיר
 מיליאן יודען. אין דריי שטעט פון
 אמעריקא - ניו-יאָרק, שיקאָגאָ פּוּל-
 דעלעווע - לעבען איצט מעהר יודען.
 ווי ס'איז געווען אין גאנץ איראפע
 צוריק מיט הונדערט יאהר. דריי מיל-
 יאן יודען אין דריי צענטערן מיט אַ
 האלבען מיליאן יודישע אַרבעטער.
 וואס זענען אַרנאזירט אין פּאַליטישע
 קולטורעלע און עקאָנאָמישע אַרנאני-
 זאַציעס וואס ענטוויקלען אַ קאַלאָ-
 לע געזעלשאַפטליכע פּענעריגע אויף אַלע
 געביטען פון געזעלשאַפטליכע לעבען;
 טיזענטער יודישע אַרנאזירטע און
 אלערליי סעטינגקייטען פון אַנדערע
 יודישע פּאַקס - מאַסען - דאס אַלץ
 שאַפט נישט גאַר יודישע וויכטיקייט
 און ס'דייט געשעענישען קולטורעלע
 שפּאַצירשקייט און פּאַליטישע וואַגן,
 נאָר אויך אַנזעהן און ווערט אין די
 אויגען פון די אַרומיגע.
 גאַר אַנדערע ענטוויקלעט זיך די
 לעגע נאָך דער מלחמה. נישטען קיין
 מעגליכקייטען פון קאַנצענטראַציע אין
 איין אָרט צוויי אָרט אפילו ענטווי-
 קלעטע לענדער. נישטען קיין מעגלעכ-
 קייט פון צונויפנעמען יודישע מאַסען
 אין עטליכע גרויסע שפּאַציר - ווי
 פּרייהער - דריי און אַ האַלב מיליאָן
 יודען אין 5 שפּאַציר: ניו-יאָרק, פּוּל-
 דעלעווע, שיקאָגאָ, צינגאָס אירעס און
 לענדערן.

היץ ארץ-ישראל, וואס האט אין נאָך
 דער מלחמה צייט אַרעין גענומען ביז
 400 טויזענד יודען און האט געשאפען
 די פּראָטעסט יודישע שטאַט, אַ
 שטאַט מיט 99 פּראָצענט יודען, מיט
 אַ אייגענע דאָרטיש הינטערלאַנד, מיט
 מוסטערפּאַשע אַינטימיטעט און מוס-
 סערהאַטער פּרוואַטונג, הויך דעם
 דאָזיגען טרייסט - ווינקלעל, געהט אַ
 צוברעקונג און צוואַרונג פון יודי-
 שען פּאַק צוברעכען און זיכע-
 ציג לענדער און איבער טיזענדער
 שטעט און שטעטלעך, אַ צעטרע-
 צלונג פון יודישע עטערע, אַ צו-
 שאַפונג און דערשיבער אַ פּעריניכונג
 פון יודישע שאַוונג-הנות. און דאס
 ערגסטע און טראַגישטע - אַ פּוּ-
 שפּרייטונג פון אַנטסיסעמיסם איבער
 דער גאַנצער וועלט.
 מען לויפט ארום ווי פּערסטע מיין
 פון קאַנסול צו קאַנסול, פון מאַכער
 צו מאַכער, פון רייזע-ביירע צו רייזע-
 בירור. מען שיקט ברייף צו אַלע
 עקע וועלט און קרייז און צו מען-
 שען, וואס טראַגעדיע צוזעצליג דעם זעל-
 בען נאָמען. מען שיקט סעלעקציעס
 און מען אַלערמירט די ווייסע וועלט.
 מען בעט רחמים און הייף דערמיט
 איז מען פּערנומען יאָהרען. יאהרען
 געהט אויפן אויף לייענדיגע איבער
 קאָמפּטענען און קאַנסולעטען.
 נאָר אַט האַט אַ בלייבן געהוירן אַ
 ווייזע-גליק - ווער קיין טאַכני און

גלייכווערטלעך פון רצח סדרה

פון יחיא'ל טשענסטאכאווער

בלק

ועתה אם רע בעיניך אשובה

די תורה דערצעהלט אונז, אז נאָך
 האט זיך פּרוויזען צו בלעמ'ן און
 געזאגט: קום לך אַתָּה - געה מיט
 בלעמ'ן און אַלע ה' אַתָּה דען האט
 דער מלאַך צוריקגעזען דעם אַי-
 זעל אין מיטען וועג? דער תירוץ איז
 אָבער: נאָך האט איהם געזאגט
 אַם לקראַ זיך באַז האנשים - אויב
 דו קענט זיך פון דעם געשעטע נישט
 ארויסדרייען לך אַתָּה - ערלויב איך
 דיר מיטצוגעהן מיט זיי, אָבער צו
 זיין אזוי פּלייסירט, אַינשפּאַנען אַי-
 זעל צו רייטען, בכדי שניעל אָנצוטרע-
 און ערלעדיגען די מיסע, דאס ביזנעס
 שוין נישט מהויב, דערבער האט דער
 מלאַך געשטערט דעם אַיזעל אין וועג.
 א ישיבה-בכור האט געגעסען, סעג'ן
 שבת איז איהם אויסגעקומען צו פּר-
 ווען די סעודה ביי אַ בן-תורה, דער
 בחור איז נישט געווען קיין פּרייזער,
 וויפּעל די בעל-הבית'ס האט איהם
 געלעצט אויפ'ן טעלער האט ער אויפ-
 געגעסען, גאַר נישט איבערגעלאָזט
 אויף כבוד, דעם בעל-הבית האט עס
 פּערוואַקסען און ער האט דעם אַבחר
 געוואַלט געבען אַנגעהערען דערויף
 און געשטעלט פּאַלענדיג קשיא: וועגן
 אַיזעל פון פּנחס בן יאיר ווערט גע-
 זאגט, אז ער האט נישט געוואַלט

פיהלען דאָס, שטרענגען זיך ווייטער
 כּוּחַת אויף ווענדען די יודישע אַי-
 וועגערונג פון די שטעט און אויפ'ן
 לענד, אָבער קיינער קומט זיי נישט
 צו היילן און קיינער פון די צענטער-
 לע יודישע געזעלשאַפטען אינטערע-
 סירט זיך נישט מיט דער דאָזיגע
 ברענענדיגער פּראָגע. אזוי האט די קליי-
 נע יודישע עדה פון אורגונוויי, אַי-
 גענטליך פון דער אַיזער שטאַט
 מאַנטענדיגע, געקויפט אַ גרויסען שטח
 לענד אויף צו בעזעצן עסטרייכישע
 פּליכטלינגען און אויך אויף אויפ-
 טעלען אַ אַגראַר-שולע אויף יוגרע-
 טען די אַנקומענדיגע יודישע יוגענד
 צו אַנדרוירטשאַפטליכער אַרבייט. איז
 אָבער צו אַ אַיזער אַיזער נישט פּאָר די
 פּלייצטע פון אַ קיבוץ פון וועלכע 20
 טויזענד יודען, און ביז גאַר כאַראַק-
 טעריסטיש איז וואס די אַגראַר - באַנע
 פון די יודישע קאַלאָניסטען אין אַר-
 בענטערע זאַמלען איצט אַ פּאַנז פון אַ
 מיליאן פּעזעס אויף קאַלאָניזאַציע-
 צוועקען. פּיסטעווען און אַרבעטענדי-
 הונדערטער טויזענדיגער העקטער לאַנד
 פון דער אַיזער און אַרטיגע מענטשן,
 וואס אַקערן אַליין און זייצן אַליין און
 שניידען אַליין, האלעטען, אז מען קאן
 און מען מוז ווייטער קאַלאָניזירען, און
 פּאַרוואַס הערט מען גאַרנישט וועגען
 בעזעצן די לענדערייזע פון אַיזער?

דערמאנט האב איך מיך אין דעם
 ענין אין דעם פאַסיגסטען חודש, וואס
 איז מסוגל צו משוגעים, דאס איז דער
 חודש תמוז...
איינע פון יענע העלדינס...
 כ'בין געווען אויפ'ן באַנקעט, וואס
 איז פאַרגעקומען לכבוד די שלחים
 פון דער העלדיג-אַקציע, פרוי אסתר
 קאַפּלאַן און קאַלענע אַפּענשלאַק.
 צוליב געזעלשאַפטליכער אַרבייט
 בין איך אַנגעקומען אויפ'ן באַנקעט
 שוין נאָך דער רעדע פון רעדאַקטאָר
 אַפּענשלאַק, דערפאַר אבער האב איך
 געפּערט די רעדע פון פרוי אסתר
 קאַפּלאַן און איך האב געהאט דעם
 אַינדרוק, אז איך הער רעדען אַ
 חב'ר'סע, וואס האט אין יענער צייט
 פון פּרשטען אַייזשוואנג פון דער רי-
 טישער רעוואָלוציע נאָר געקאַנט רע-
 דען מיט אזוי פּיעל פּיער און טעמ-
 פּעראַמעט.
 איך קוק אויף דער רעדנערין, הער
 איהרע קלאַרע און איבערצייגענדי-
 ווערען, איהר זאַפּטיגע יודיש און
 זי איז אויסגעוואַקסען אין מיינע אוי-
 גען אלס אַ היסטאָרישע העלדין.
 מיר בעגעגענען זיך אין געזעל-
 שאַפטליען לעבען מיט פּרויען פּלל-
 טהויערניס, וואו איז אבער פּערהאַנען
 אז אסתר קאַפּלאַן, אזא פרוי מיט
 אזוי פּיעל איבערליכען פּיער פאַר דעם
 נאַציאָנאַלער זאָך.

בלק האט גערעכענט, אז דאָרט וועט
 בלעס זעהען די יודען בשלל המדרגה
 און שוין קענען שעלטען, האט ער
 גאַרנישט גע'פּוּלע'ט, דען בלעס האט
 געזאגט לא הביט און פּיעקב ולא ראה
 עמל בישראל - עס איז שווער א
 יוד צו כאַפּען ביי אַג'עביריה, דען
 אפילו ווען דו זעהסט שוין בעשייני-
 טערליך, אז ער האט געמאַכט געלד
 דורך שווינדעל ד' אַלעקו עמ'ל - גיט
 ער אפילו פון דעם געלד אויך אויס
 אויף דברים שבזדקה, צאהלעט פאַר
 תלמוד תורה, האלעס מיט ישיבות,
 באַרנט גמילת חסדים, אויך דאָ מוז
 מען איהם רליהמען...
**בלק בן צפור מלך למואב בעת
 ההוא**
 מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

צוקוקען די פּלח, דעם חתן, די מחו-
 תנים, מען שטעהט אויפ'ן טראַפּעסאַר,
 אין מיטען דער אלעץ און מען
 שמעסט, מען ווייצלעט זיך אויף זייער
 חשבון און אַפּטמאַל טרעפט, אז פּאַלי-
 ציי מוז צווינגען דעם עולם, ווייל זיי
 שטרענען די עפעענטליכע רוה.
 וואס אַייגענטליך זענען די מענשען
 אזוי נייגעריג זאל מען זאגען, אז
 צוליעב קנאה, איז דאכט זיך נישטאַ
 וואס מקנא צו זיין... איבריגענעס, קאן
 יפּדער קומען צו דעם גליק... זאָל מען
 זאגען, אז די מענשען פּערייערען די
 חתולע צוליב זייער נאַרישקייט, טאָ
 צו וואס נאך שיעטען זאָלען אויף די
 וואונדער...
 הקצור, פאַר וואָס דער עולם איז
 אזוי נייגעריג, בעת עס קומט פאַר אַ
 חופּה, איז נישט צו פּערשטעהן און
 איך בין נישט אפילו מחויב אויפצו-
 קלערען. איך דערצעהל נאָר, אז די
 יודען, ווען זיי זעהען, אז עס קומט
 פאַר א חופּה אין ראַבינאַט לויפט מען
 ווי אויף אַ ביז וואונדער...
 זיי זאָלען גם זו לטובה...
 צו אונז אין רעדאַקציע איז געקוי-
 מען א גרופּע אינקעסטענען און גע-
 בעטען, אז מיר זאָלען אויף די שפּאַל-
 טען פון דער צייטונג אויסדריקען אין
 זייער נאַמען א דאַנק אַ געוויסען ה'
 ב. פאַר דעם חסד, וואס ער האט מיט
 זיי געשהן אויף דער חתונה פון זיין

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

מיר געפינען נישט אין דער גאנ-
 צער תורה ווי אויך אין דער וועלט-
 געשיכטע, אז א מלך, וועלכער איז
 וועמען א שונא זאָל רופּען א, סעל-
 טער, ער האט א ברירה אָנצוהאָוּן
 זיין געגנער פּרשידנע צוה, ווען
 עס האַנדעלט זיך וועגען אַלע-
 ליכען פּינד - פּיהרען מלחמה, וואס
 פאַר א דרך איז דאס געווען, וואס
 בלעס האט ערפינדען צו דינגען בלעמ'ן,
 אַז ער זאָל שטעלען די יודען, דער
 פּרויקט פּרשידנע פּענען: דאס וועט
 צפור מלך למואב פּען ה הו א -
 בלעס איז געווען א צייטווייליגער ערשט
 ניג, א מיך קאַמפּאַר, עס האבען ערשט
 געדאַרפּט פאַרקומען וואַהלען, דערמיט
 האט ער געוואַלט ווייזען, דאס ער
 איז אַנטשטער אַנטסיסעמיט און איז
 ראוי אויסגעוועהלט צו ווערען אלט
 מלך.

פייערליכער סיום אין דער י. ל. מרץ-קינ- דערהיים און פון די נאכמיטאג - קורסען פאר יודישער שפראך

זונטאג 10 א זיגער פריה איז אין דער י. ל. מרץ-קינדערהיים אויף קורסען גאט פארגעקומען דאס פייערליכע שלי- טען פון שול-יגהר.

ביי דער פייערונג זענען אנוועזענע געווען א גרעסערע צאהל עלטערן, פארשטעהער פון דער פערואאלטונג, עלטערן-קאמיטעט, פרעסע, פארשטעהער פון פערשידענע ארגאניזאציעס און לעהרער-פערסאנעל.

די קינדער אימפארטיווערן א בילד, וואס שטעלט פאר דעם שניט אויפ'ן פעלד. ווייטער קומען דעקלעמאציעס, טענץ, געזאנג-נומערן א. א. א. די פאר- שטעלונג פון דריי, פיער און פינף- יעהריגע קינדער מאכט א גוטע איינ- דרוק אויף אלע אנוועזענע, וועלכע אפלאדירען שטארק ביי יעדען אויפגע- פיהרטען נומער.

נאך דער פארשטעלונג נעמט א ווארט ה' מלאדינגאן אין נאמען פון עלטערן-קאמיטעט, וועלכער דאנקט דעם סעקרעטאר ה' א. בראט, דעם לעהרער-פערסאנעל פ. ל. יאכעלעס, י. גוטערמאן און ס. גינזבערג פאר קינ- ארייט און מיה צו ערציהען די קינ- דער אין עכט יודישען גייסט. אלס אויסדרוק פון דאנקבארקייט בעקומען די אויבענדערמאנטע בוקעסען בלומען. ביי א געדעקטען טיש פון פרוכטען אין נאשווארג פאר די קינדער - ווערט

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

די קינדער ליינען פערשידענע אר- בייטען, וואס ס'מאכט אויף אלעמען א גוטען איינדרוק. א סך קינדער צייכע- נען זיך אויס מיט זייערע דעקלעמא- ציעס און פארטראגען.

הויז-בעזיצער פערלאנגען צו פער- בליגענען דעם פריי פון האמער דער הויזוויסען פערמיין אין טשענ- סטאקאוו האט, פעסטשטעלענדיג, אז דער אבזאךעל פאר וואסער איז טייע- רער ווי אין גאנצען לאנד, פערלאנגט צו פערבליגענען דעם פריי ביז 10 פראצענט פון גרוז-דייה געלד, צירקא זאל א קוביק פעסער וואסער נישט זיין טייערער ווי 80 גראשען.

ווייטער פערלאנגט דער פערמיין צו פערגרעסערען דעם ביז יעצטיגען קאנ- טינענט פון 60 אויף 100 ליטער ווא- סער פאר א פערזאן; דאגעגען זומער צוליבן שפריצען אפס די גאסען - ביז 150 ליטער. אויסער דעם זאל דער פליכט איינצוקאסירען דעם בעטרעף פאר וואסער איבערגעגעבען ווערען דער סטאדט פערוואלסטונג.

די רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום אינערן מיניסטעריום, דעם קעלצער וואיקעוואדע און דעם שטאדט-פרעזידענט.

דער שאַטען איבער איראפא - אין קינא, לונא

היינט, דאנערשטאג קומט פאר אין קינא, לונא, א גרויסע פרעמיערע פון א פילם, וועלכען יעדער פוילישער בירגער דארף זעהן. א פילם, וועלכער דאקומענטירט די אייביגע רעכט פון פוילישע צו פאָמערן און גראַנעס.

די פילם פון איראפא - נישטע קיין קאָרידאָר - עס איז דאָ פאָמערנער וואַיפּוואַדוואַט.

אויף וואַסער לשון רעדט איהר - פרענט דער שליח פון דער פעלקער- ליגע דעם קאָשוב.

גאַנץ זיכער, אויף פויליש - ענט- פערט דער אַלטער קאָשוב, די רייטשען האַבען אונז געוואַלט גערמאַניזירען, אבער מיר האַבען זיך אַקענענעשטעלט מיט'ן גאַנצען כח און געבליבען טריי אונזער פאַטערלאַנד, פוילען!...

דאס איז בלויז איינער פון די פראג- מענטשן פון גרויסען, פאטריאטישען פילם, וואס אילוסטרירט פוילענ'ס איי- ביגע רעכט צו דאנציג א. א. א. דער שאַטען איבער איראפא...

און אַזעלכע פראַגעמענטען איז דאָ אַהן אַנערך, דער גאַנצער פילם איז געוויסענפליסען פון די, וואס פלעשען חוצפה'דיג די געשיכטע און וועלכע ווילען אויסשטרעקען זייער האַנד נאך אינזער איינזעטס...

מיר וועלען נישט אָננעמען אונזער ערד, אַזוי העלף אונז גאָט!... דאס איז דער ווילען פון פאַלק, דער ווילען איז האַרט, אַזוי ווי דער שטאַל פון אינזערע באַנעמען.

דער אמת, וואס שלאַנגט פון פילם דער שאַטען איבער איראפא איז אַזוי שטאַרק, ווי דער אמת פון די דאָזיגע ווערטער.

די סענצען פון פילם, דער שאַטען איבער איראפא - דאס זענען נישט קיין אַרטיסטישע אדער עסטעטישע פערזאנלעכע, נאָר דעמאָנסטראַציע- פערזאנלעכע פון אונזערע פאַטריאטי- שע געפיהלען, יעדער פוילישער בירגער מוז דעם דאווענען פילם זעהען!

דער שאַטען איבער איראפא ווערט דעמאָנסטרירט פון היינט אָן אין קינא, לונא.

פון „זבולון“

דער פערזאנלעך, זבולון אין פוילען האט לעצטענס אונטערגענומען אַנאַק- ציע לשלבת דעם פישער-אינסטיטוט אין תל-אביב, וואס גיט אויסגעצייכענטע רעזולטאטען.

אין פילע שטעט פון פוילען זענען פארגעקומען אַקאַדעמישע מיט'ן אַנטייל פון וויצע-פרעזענט פון דער הויפט- פערוואלסטונג פון פערזאנלעך, זבולון דר. א. עהרנפרייז, וועלכע זענען געווען געווינדעט דעם ארץ-ישראלים און צוגעצויגען די ברייטשטע מאַסען, אויך דערוועקט די פערשטענדיש פאר'ן דאָזיגען פראַגמענט.

די דאָזיגע אַקציע ווערט פאַרטנע- זעצט. דער הויפט-ציעל איז צו שאַפען אַנאַינסטיטוט, וואו ס'זאלען זיין קאָ- צענטרירט (אויפ'ן מוסער פון עהנליכע אינסטיטוציעס אין אַנדערע ים-לענדער)

Nasz instytut kosmetyczny „Cedib” Kilińskiego 14

אויפ'לערונגען וועגען דער לופט- שוץ-הלואה

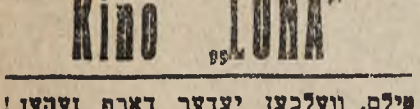
אויף די פערשידענע אָנפראַגען, ווערט דורכ'ן פּינאַנץ- מיניסטעריום אויפגעקלערט פאַלגענדעס: די דאָזיגע סובסאַדיבענען, וואס האַבען געציי- כענט די הלואה אין 3 ראַטעס און נישט געהאַט די מעגליכקייט צו גע- צאָהלען די 2-טע ראַטע אין געהעריגען טערמין אין דער פולער הויך, פערלי- רען נישט די ביי-איינע איינגעצאָהלטע סומעס, אויב זיי וועלען אונטערזאָלן ביי'ן 5 טען לייפּעץ איינצאָהלען די גאַנצע סומע פון דער געצייכענטער הלואה.

נדבות אין רעזאָלוציע

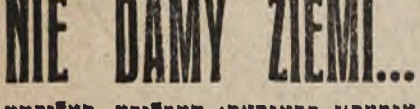
צוליב'ן בעפרייט ווערען פון א בילד, בין איך מנדר: 5 זל. פאר'ן מחזיקי-הדת און 5 זל. אויף א פרוכת פאר'ן בלאַקאָוויגער מנין שיינדיג גראַנעץ פון לויקי.

פאר „תומכי עניים“

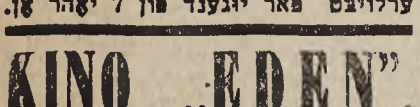
ה' מ. שפּעטעל צו דער יאהרצייט פון זיין מוטער 10 קילאָ ברויט. ה' ע. באַטשאַן 2 זל.

פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

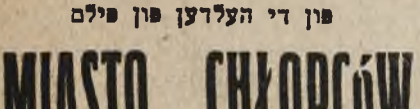
פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

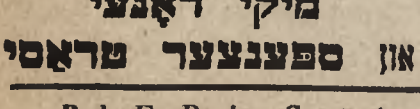
פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

פילם, וועלכען יעדער דארף זעהען! דער פילם דריקט אויס אונזערע רעכט צו פאָמערן און דאָנציג!

אלע אָנשטרענגונגען אין דער הינזיכט פון שאַפען און ענטוויקלען דעם נאָ- צייגאלען ים פיש פאַנג און דעם אינ- דוסטריע, וואס איז דערמיט פערבונדען, ווי אויך דינען מיט עצות און הילף די יודישע פיש-פאַנג-פראַגמענטען אויף די פאַלעסטינער וואַסערען.

„מכבי“ עפענט אַ נייעם ספּאָרט- שפּילען-פּלאַץ

מאָרגען, שבת 5 נאָכמיטאָג ווערט אויף ווילסאָנאָ 10-12 געעפּענט אַ נייער ספּאָרט-שפּילען-פּלאַץ פון י.ט.ס.מ. „מכבי“.

אויפ'ן ערשטען מעשט זענען איינ- געלאדען געווארען די דאָמען-און-מע- נער-מאנשאפטען פון צענדליגער „הכח“, וועלכע וועלען שפּילען מיט די מענער- און דאָמען-מאנשאפטען פון היגען „מכבי“.

אנב איז כראי צו דערמאנען, אַז די מאנשאפטען פון „הכח“ זענען מייסטערס פון די דאָזיגע שפּילען.

די פּירמע „פּערטיל“ בעקומט נישט קיין ריטשאלט

די שטאַדט פּערוואַלסטונג האַט גע- שלאַסען נישט צו אַנערקענען קיין ריטשאלט-שטייער פון שילדען דער פּירמע „פּערטיל“, וואס ווערט איצט בעקעמט דורך דער גאַנצער פוילישער געזעלשאַפט.

ווי בעוואַוסט, איז אַזאָ ריטשאלט- שטייער א גרויסע הנחה פאר'ן צאָהלער און דעריבער קען עס נישט אָננעמען- דעם ווערען לבני א פּירמע, וואס האַט זיך אויף חוצפה'דיג בעצויגען צום לאַנד, פון וועלכען זי האַט געשעפט מיליאָנען-רוחיס.

זרבבל קומט קיין טשענסטאָאָוו

זרבבל איז גוט בעקאַנט אַלעמען מיט זיין פּרעכטיגער, גלענצענדיגער און פראַכטפולער יודישער שפּראַך און ס'קומען איהם שטענדיג הערען אַלע ריכטונגען און שאַטירונגען פון יודישען פאַלק, נאך מעהר היינט, ווען די יודישען פראַגע איז טראַגיש און מיר אלע לע- בען אַדורך שרעקליכע טראַגעדיעס, אַנהויבענדיג פון ברוינעם היסטעריזם ביי'ן ענגלישען „ווייס-בונד“, וועט זיכער זרבבל, דער גלענצענדיגער רעדנער און טריגער פון דער יודישער אַרבייטער- קלאַס זיך אַפּשטעלען אָט אויף דעם אַלעס.

אַלס פּאָליטישער טהווער און פיהרער פון דער „פּוילע-ציון“ וועלט-בעוועגונג וועט אויך קומען צום אויסדרוק די שפּעלונג פון די לינקע „פּוילע-ציון“ צום גאַנצען 21 טען ציוניסטישען קאָנגרעס דורך זיין פאַרלעגענע, וועלכע וועט פאַרקומען שבת, דעם 1-טען יולי 8.30 אָווענד אין זאָל „מכבי“. ס'איז נאך פערזאנלעך א קליינע צאָהל איינטריט-קאַרטען.